

houdelijk) samen werken, reviseren ze al veel mondeling.

De auteurs hebben getracht de leerlingen zoveel mogelijk uit eigen ervaring te laten schrijven. Bij alle schrijflessen is dit het geval. In de kennismakingslessen, waar leerlingen vaak stukken tekst moeten overtypen en er vervolgens allerlei manipulaties mee moeten verichten om de werking van diverse toetsen te ontdekken, is dit anders.

### Oordeel

Het werken met een tekstverwerker zal volgens de auteurs de motivatie van de kinderen om kritisch naar hun tekst te kijken vergroten. Door met z'n tweeën achter een computer bezig te zijn zullen ze ook meer plezier in het schrijven krijgen, lijkt mij. De lessen van deze cursus zullen daar zeker toe bijdragen. Ze zijn goed doordacht, eenvoudig van structuur en het ziet er allemaal heel uitnodigend uit.

De boekjes hebben een prettig klein formaat met mooie grote letters. Waar nodig is voor de duidelijkheid met verschillende lettertypen gewerkt. Er staan verder grappige tekeningetjes in het leerlingenboek en heldere schema's in het leerkrachtenboek. Het enige punt van de vormgeving dat onder de maat is, is het bindsysteem: een gesloten ringband. Bij herhaaldelijk gebruik (en dat zal zeker bij het leerlingendeeltje het geval zijn) zullen er al spoedig blaadjes los gaan zitten en uitvallen. De prijs van de deeltjes maakt dat bepaald niet goed.

Zoals uit het voorafgaande blijkt vind ik dit materiaal een aanwinst voor elke school die met tekstverwerkers wil gaan werken of dat al doet. Inhoudelijk is er weinig op aan te merken, afgezien van het punt van het samenwerken. Ik verwacht dat de meeste kinderen met enthousiasme aan deze lessen zullen werken.

## RECENSIE

### Sophie Koers: Graftak

M. Hofkamp & W.E. Westerman  
*Aso's, bigi's, crimi's. Jongerentaalwoordenboek*  
Baarn, De Fontein, 1989  
221 blz., f14,90

Het Barlaeus gymnasium heeft de reputatie een school te zijn waar veel geblowd, gerookt en gedronken wordt. Ikzelf, toch al weer twee en een half jaar leerling op deze school, merk daar wel iets van, maar doe er zelf niet aan mee. Toch vang ik wel iets op van de taal die door 'dat soort' jongeren wordt gebruikt. Toen aan mij gevraagd werd of ik een kritiek wilde schrijven op het jongerentaalwoordenboek, zei ik dus ja.

Volgens de auteurs van het boekje bestaat *de* jongerentaal eigenlijk niet. Daar ben ik het wel mee eens. Het boekje geeft als reden dat jongerentaal erg beweeglijk is en heel vaak verandert. Bovendien zijn er onder 'jongeren' veel verschillende groepen, met allemaal weer gedeeltelijk een eigen taalvariant. Waarom, vraag ik me af, is dan dit boekje geschreven en niet verschillende boekjes? Bij voorbeeld met de taal van kakkers, MAVO-leerlingen of Anita's (leerlingen van een huishoudschool), allemaal groepen die de auteurs zelf noemen.

Ook zeer opmerkelijk is de opmerking op de achterflap over een van de auteurs, Marc Hofkamp (1966): 'Als jongere droeg hij talloze waardevolle bijdragen voor dit boek aan.' Dat is raar omdat in het boekje zelf wordt uitgelegd dat het over de taal van jongeren van 'ongeveer 12 tot 21 jaar' (p.212) gaat. Hofkamp is 23 en die twee jaar zijn belangrijk omdat, zoals de auteurs zelf ook zeggen, jongerentaal heel snel verandert. Omdat jongerentaal zo beweeglijk is – het is de taal die *nu* door jongeren gebruikt wordt –, lijkt het mij vrijwel onmogelijk om zo'n boekje te maken omdat het bij wijze van spreken elk jaar zou moeten worden veranderd. De auteurs hebben verder woorden ontleend aan 'radio en televisie, kranten, gesprekken met

en uit opstellen van jongeren, enz.' (p. 7). Het lijkt me niet reëel woorden uit opstellen te halen omdat je probeert in opstellen je taal zo volwassen mogelijk te houden.

Behalve op het begrip jongerentaal heb ik ook kritiek op veel van de woorden. Natuurlijk staan er veel woorden in het boek die ik niet ken, omdat ik nu eenmaal tot maar één van de jongerengroepen behoor. Maar los daarvan zijn er veel woorden die ik wel ken en waarvan ik vind dat ze niet in het jongerentaalwoordenboek horen. Bij voorbeeld de woorden die al vanaf mijn oma's jeugd jongerentaal waren en die, ten gevolge daarvan, nu iedereen kent. Neem een woord als 'aula' dat omschreven wordt met 'Grote ruimte in een school, waar men bij bepaalde gelegenheden samenkomt - Ik zou willen dat onze school een grote aula heeft, waarin veel activiteiten kunnen plaatsvinden.' Dit is meer een woord dat men met school associeert en in dat verband dus ook met jongeren, maar het is niet echt jongerentaal. En een woord als 'lachen' met de betekenis 'Plezier maken - In onze club kun je lachen', dat is toch gewoon Algemeen Beschaafd Nederlands?

Verder zijn er veel woorden die ook wel door jongeren gebruikt worden, maar vooral door ouders of ouderen die populair willen zijn. Neem bij voorbeeld 'zuipen' of 'op je lazer krijgen'. Of 'stickie', dat wordt nu juist niet meer gebruikt door jongeren, die noemen dat een 'joint'. Volwassenen herinneren zich dat als jongerentaal uit hún jeugd. De taal van Van Kooten als oudere jongere dus. En een woord als 'zweetbandje' behoort tot de sporttaal, toch niet tot de jongerentaal?

Er staan enkele scheldwoorden in, maar ik denk dat je, als je aan scheldwoorden wilt beginnen, toch andere moet noemen dan 'appel-flap', 'graptak' of 'dwalm'. Ik denk alleen dat je beter geen scheldwoorden kunt opnemen, aangezien je dan zo'n groot onderwerp aansnijdt dat het wel heel moeilijk is de goede te kiezen. Bovendien denk ik dat een scheldwoord bij verschillende mensen (jongeren) ook verschillende betekenissen heeft.

Over de betekenissen trouwens, er staan ook veel foute of onvolledige betekenissen in. Bij voorbeeld een 'stutje' kan net zo goed een jongen als een meisje zijn, dus de betekenis 'sloom meisje' is onvolledig en trouwens ook fout. 'Stutje' heeft niets met sloom te maken, maar

met streberig of goede cijfers willen halen. En 'asociaal' is volgens het boekje 'Niet aangepast, onder meer tot uiting komend door het dragen van kleding die afwijkt van de norm'. Maar zoals wij het gebruiken, gaat het juist om het gedrag. Tegen iemand die zich sociaal opstelt zeg je: 'Doe niet zo aso'.

Als laatste kritiekpunt heb ik dat in de voorbeeldzinnen vaak termen worden gebruikt die het tegengestelde zijn van jongerentaal. Zo zal hoogstens een volwassene 'schitterend' in combinatie met 'act' gebruiken ('Wat een schitterende act van die speler was dat') en niemand zal, als jongere, zeggen dat 'activiteiten in de aula plaatsvinden'. Dat is programmablaadje taal. En 'een belletje plegen' is weer populaire ouderentaal.

Toch is het een leuk boekje om te hebben. Niet zozeer om er woorden in op te zoeken, maar meer om eens lekker te lachen.